

РОЗДІЛ 11 НЕКРОЛОГ

УДК 81'1:Фаріон

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.34.2.35>

НАША НАЦІОНАЛЬНА ЛЕГЕНДА (СЛОВО ПАМ'ЯТИ ПРО ІРИНУ ФАРІОН: 29.04.1964–19.07.2024)

OUR NATIONAL LEGEND (A WORD IN MEMORY OF IRYNA FARION: 29.04.1964–19.07.2024)

Микитюк О.Р.,

*orcid.org/0000-0003-3922-4610**кандидат філологічних наук,**доцент, доцент кафедри української мови**Національного університету «Львівська політехніка»*

Особливе слово сьогодні про НАШУ українську Національну Легенду.

Її «професія вже давно – Ірина Фаріон» (з інтерв'ю).

Її прізвище стало брендом незламності та великої сили успішної українки.

Її життєве кредо «Моліться Богові одному, моліться Правді на Землі» (Тарас Шевченко).

Її улюблена цитата – це слова Юрія Іллєнка «Народитися, полюбити, вмерти». Ірина вмiла любити життя, а в цьому житті вмiла служити Україні, Людям, великій національній Ідеї.

Її вислів «Мова – це кордон» став визначальним для державної окремішності.

Її улюблений текст «Розрита могила» на слова Тараса Шевченка, який у виконанні Андрія Середи та гурту «Кому Вниз», змушував здригтися від значущості слова.

Її святкова пора року – літо... У її вітальні навіть не було штор, бо Сонце мало зігрівати та давати життя..... З Божої ласки у день похорону Ірини світило яскраве і сильне літнє сонце. Усе було так, як вона любила.

Знаковим є фільм, який Ірина подивилася востаннє, бо це «Будинок Слово», себто показ того, як мова живе в літературі. Варто зостановитися на світоглядovому відгукові нашої Національної Легенди: «Позаяк еліти зраджують – прості люди

гинуть з Голоду. Позаяк еліти пристосовуються до Зла, Зло верховодить над усім суспільством. Позаяк еліти – це інфантили, суспільство не зростає. Позаяк еліти не навчені бути сильними, вільними і цілісними – ними керують чужинці і юди» (Телеграм-канал Ірини Фаріон).

Символічними стали слова Ірини в Донецьку, коли вона 2013 року презентувала свою монографію «Мовна норма: знищення, пошук, віднова». У час національно-визвольної війни українців вони звучать особливо гостро: «Я прилетіла сюди як корінна львів'янка, щоб сказати вам: я не вмiю, не хочу й не буду жити без Донецька, бо ми – один великий сильний український народ і, незалежно від того, в Ужгороді, Львові, Луганську, ми одержимі мати свою, ніким не керовану зовні, українську державу. Саме це прагнення нині сягає своєї кульмінації».

Її позиція «Змінимо свідомість – змінимо ВСЕ! «Боріться – поборете!» була опублікована у відкритому листі до президента МАУ (Міжнародної асоціації українців).

Вона встигла створити 160 програм «Велич особистості» та понад 130 студій «Ген українців». Приголомшливо, що її перша студія була «Олена Пчілка – перша жінка націоналістка» (2019 р.) та остання її земна мандрівка –Всеукраїнська наукова конференція, де я мала щастя бути з нею, теж була присвячена цій величній пані і мала назву «Олена Пчілка. Повернення. До 175-ліття Великої Українки» (29 червня 2024 р., м. Луцьк). Усі «Гени» і «Величі» – це відновлення історичної пам'яті. Вона напрацювала дев'ять студій про всіх полковників УПА! Дев'ять, бо саме стільки

полковників було. Впевнена, що їхні імена не були відомі широкому загалові доти, поки за справу не взялася Ірина. Тепер вона разом з ними. Недаремно Ірина говорила, що взяла на себе долю цих героїв. Остання її студія – про генерала армії УПА Івана Трейка на псевдо «Немо». Йому в обличчя вистрелив селянин-зрадник. Ірина про це сказала: «Зло само по собі – безсиле. Якщо йому не помагають інші». Ці слова теж символічні, бо куля, випущена в Ірину, теж, за волею обставин, була в голову...

Про таких, як Ірина Фаріон, кажуть, що «вона більше працювала, ніж жила». Пригадую її розповідь, як у студентські роки Ірина їхала до Одеси і брала зі собою польський розмовник (для вивчення мови), а коли їхала додому, то читала в оригіналі польською національний епос «Пан Тадеуш» Адама Міцкевича.

Усе робила за своїм внутрішнім покликом. Вона вмiла йти в житті по вертикалі і мірку щодо всього ставила щоразу вищу й вищу. Її надважлива цитата – це «Україні потрібна українізація, мілітаризація, бандеризація».

Якою ж дорогою праці йшла наша Національна Легенда, красива, аристократична, переможна пані, зброєю якої було Слово? Це не риторичне питання. Це питання має відповіді. Їх багато.

Українська маєстатична особистість Ірина Фаріон уперше а нашому просторі подала ідею її величність Мову зобразити крізь призму малюнка та плаката. Вона по мачинці визбирала найцікавіші вислови про мову, відповідно до яких студенти-архітектори почали роботу. У висліді Мову було намальовано в трьох площинах: як явище духове (має божественну природу); як політичний феномен (обстоювання права на державність мови – це «свідчення нашої національної самоповаги та сили») та як очевидна потреба українства. Ці плакати вийшли чотирма альбомами: «*Мова – твого життя основа*» (2001), «*Я на сторожі коло їх поставлю слово*» (2002), «*Мова – краса і сила*» (2007), «*Слово – меч духовний*» (2012). Пари, які проводила Ірина, це був лакмусовий папірець, коли кожен або назавжди полюбить українську мову, або (теж назавжди) зрозуміє, що він на цій землі чужинець або окупант.

Як філолог та політик Ірина подарувала Львову інтелектуальне обличчя та організувала в маршрутках мовну акцію (2007–2012) «*Мова на колесах*», а в садочках – «*Любі хлопчики й дівчатка! Називаймося правильно і красиво*». На рекламних носіях вона започаткувала акцію «*Скарб нації*» (2006–2015), де було подано

вислови та портрети українських культурно-політичних діячів (Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки, Дмитра Донцова, Павла Чубинського та низки інших). Це все змінило наш національний простір.

Ірина Фаріон йшла до парламенту, щоб скасувати закон Ківалова-Колесніченка (К.-К.) «Про засади державної мовної політики» і домаглася скасування цього закону. Згодом вона про це напише таке: «*Влада, що не здатна захистити державної мови, – ніколи не захистить державної території*».

Ірина Фаріон була пасіонарною Особистістю, Людиною ідеї, Людиною характеру, Людиною праці, яка «дерла на шмаття» стереотипи суспільства.

Вона вмiла любити свою роботу, своїх студентів, свою політичну діяльність... Численним є її науковий доробок (монографії, статті, навчально-методичні праці), журнальні публікації та науково-популярні дописи в газетах та журналах; літературне редакторство, укладання, редагування, блоги на сторінках «Української правди» [1].

Особливо вагомими є монографії Ірини Фаріон.

- Перша книжка «*Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником)*» вийшла 2001 р. і була зануренням у світ прізвища та його етимон.

- Монографія «*Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір*» (2004 р.) – це вимога часу, позаяк у рік виходу Проекту правопису 1999-го року потрібно було загострити увагу на постатях, що творили національну правописну систему та проаналізувати норми, які закріплював соборний Правопис 1928 року та продовжував Правопис 1999-го року.

- Праця «*Мова – краса і сила. Суспільно-креативна роль української мови в XI – середині XIX ст.*» (2007 р.) актуалізувала самобутні риси української мови: її неперевершену красу та незбориму силу.

- «*Отець Маркіян Шашкевич – український мовотворець*» (2007 р.) завдяки перу Ірини Фаріон був відтворений як велет українського культурно-просвітницького простору, що не відступився (попри всі обставини) від рідного коріння.

- «*Мовна норма: знищення, пошук, віднова*» (2009 р.) та «*Мовна норма: пошук істини*» (2017 р.) – це опис вічної боротьби за питомі форми українських слів, що понівечені суржи-

ком, замінені чужомовними кальками та живуть як покручі на нашій споконвічній землі.

- **«Степан Бандера – практик, теоретик, містик націоналістичного руху»** (2009 р.) – це не лише лекція з нагоди столітнього ювілею Провідника, це прочитання робіт С. Бандери («за визначальними концептами сприйняття світу: Бог, Душа, Духовність, Ідея»). Саме ця феноменальна постать українського народу дає нам змогу зрозуміти, що *«ідейно-духовний зв'язок поколінь міцніший за кам'яні фортеці»* (І. Фаріон).

- **«Суспільний статус староукраїнської мови в XIV–XVII століттях: мовна свідомість, мовна дійсність, мовна перспектива»** (2015 р.) – це та книжка, що утворює державотвірне мислення, налаштовує оптику на націєцентричний світогляд, засвідчує, що ми господарі на своїй землі, знищити нас неможливо, бо з найменшої української іскри спалахне вогонь.

- **«Мовний портрет Івана Пулюя (за листами мислителя)»** (2017 р.) – монографія про світогляд та Мову видатного перекладача Біблії, знаного фізика та електротехніка, людини, що засвітила Європу в прямому й переносному значенні слова. До століття від дня відходу Івана Пулюя у вічність І. Фаріон показала його життя як постійну боротьбу за українську Правду.

- Монографія зі словником **«Англiзми i прoтианглiзми: 100 iсторiй слiв у соціoкoнтексті»** (у співавторстві) – це дороговказ для українців з метою пізнати самих себе.

Ірина Фаріон автор ідеї, співукладач та літературний редактор цінної книжки **«Афоризми та сентенції Юрія Ілленка. Криниця для спраглих»** (2010 р.), думки з якої відроджують ген української свободи.

Останній проєкт «Мовно-літературні виклади» на Ютуб-каналі Ірини Фаріон став найдовшим в історії курсом з вивчення історії

української мови, її природи та неперевершеної Сили.

Працездатність Ірини за своїм осягом може дорівнювати цілій науковій інституції...

Ірина Фаріон завжди казала, що вона є символом батарейки, де «плюс» – це запал до боротьби, вогняна любов до Мови, пристрасна – до України, ніжно-лагідна – до дітей (донечки Софійки й зятя Василя) та внуків (Евоньки та Дмитрика). «Мінус» у цій батарейці дуже промовистий – це ворог, який спопеляє нашу землю (її слова: «Я завжди зла до зла»).

Ірина Фаріон не просто мріяла про Перемогу. Вона працювала на цю Перемогу і повертала приспану пам'ять українців через «Гени», мовно-літературні виклади, ПолітОгляди, постійну участь в медійних проєктах. Вона любила цитувати Франкове *«“Чи побіди довго ждати? / Ждати довго!” То й не жди ж! / Нині вчися побіждати, / Завтра певно побідиш»*.

Ірина Фаріон була невідступна у своєму прагненні будувати сильну, національну державу, водночас вважала, що цього ніколи не зрозуміють ті, хто проти неї, бо велич великих не під силу малим.

Слово БУЛА не може бути історією, воно має стати вертикаллю руху та бути перетвореним нашою працею в слово БУДЕ. Ірина Фаріон завжди БУДЕ символом національної ідеї, символом невсипущої праці, символом вічної боротьби проти всіх ворогів України, символом матері, яка дала світові доньку, що народила нових борців та захисників.

На завершення... Юрій Ілленко молився так: «Спасибі, Господи!» Ми теж кажемо: **«Спасибі Ірині Фаріон за неповторність, за непохитність, за мудрість, за позицію, за характер»**.

Ірина Фаріон назавжди у нашому українському просторі є Крицею духу, є Правдою, є Величчю та нашою Національною Легендою!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фаріон Ірина Дмитрівна: Біобібліографічний показник / Упор. О. Микитюк, Л. Харчук, І. Ментинська. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. 168 с.